Portugál Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonságpolitikai Intézet / Instituto Português de Relações Internacionais e Segurança (IPRIS)

Az intézet önmeghatározása szerint non-profit és független külügyi szervezet, amely saját maga határozza meg tevékenységét és semmilyen politikai vagy vallási vezetésnek sincsen alárendelve. Mint elnevezése is mutatja legfontosabb kutatási és tevékenységi területe a nemzetközi kapcsolatok és a nemzetközi biztonság. Nemcsak tudományos tevékenységet folytat, hanem véleményeket, ajánlásokat, ötleteket is megfogalmaz a portugál külpolitika számára. Célja a politikai és tudományos gondolkodás támogatása, illetve, hogy hozzájáruljon a politikai, gazdasági és társadalmi döntéshozatal minőségének emeléséhez. Másik kiemelendő célkitűzése, hogy elősegítse a kollektív biztonságot, az emberi jogok védelmét és a kultúrák közötti párbeszédet. Témái közé tartozik például a polgári és politikai jogok, emberi jogok, tudomány szabadsága, gazdasági fejlődés, társadalmi és kulturális jogok, oktatás és biztonság.

A lisszaboni székhelyű intézmény hivatalosan 2001 novemberében kezdte meg működését.

Szervezetét tekintve az intézet élén a 37 tagú közgyűlés áll, melynek elnöke Marcelo Rebelo de Sousa. Az elnököt egy értékelés „napjaink legjobb és legtisztábban látó politikai elemzője”-ként jellemzi, aki volt politikus (exminiszter, portugál parlamenti képviselő, európai parlamenti képviselő), jogprofesszor, több újság alapító tagja. Mellette az operatív ügyeket három bizottság (általános, gazdasági, pénzügyi) viszi. Az intézet munkában számos és neves tudós is közreműködik.

Az intézet kutatásait természetesen elsősorban portugál és Európa-centrikusak, de az ország hagyományaiból eredően az egész világra figyel, a kül- és biztonságpolitika mellett a gazdasági problémáktól kezdve az ökológiai kérdésekig.

Az intézet annak ellenére, hogy nem nagy múltra tekint vissza kiterjedt publikációs tevékenységet folytat, könyveket, politikai térképeket és egyéb kiadványokat tett közzé. 2004-ben került kiadásra például *A XXI. századi kihívások a víz „tükrében”: konfliktus és együttműködés határán* című könyv. Az IPRIS felismervén a XXI. század egyik legnagyobb kihívását; a tiszta víz megszerzését, a víz-politikák összehangolásának nemzeti, regionális és globális szinten való szükségességéről ír. Néhány éve az intézet kezébe került az 1990 óta megjelenő *Politica Internacional* című, számonként mintegy 200 oldalas folyóirat, amely a nemzetközi politikai élet főbb eseményeit elemzi. Az intézet jól szerkesztett (de nem elég friss) honlappal, kitűnő kereső programmal rendelkezik. (A honlap nagy része portugál nyelvű.)

Az IPRIS nem csak tanulmányokat és elemzéseket készít, hanem különböző konferenciákat is rendez, gyakran portugál egyetemekkel és alapítványokkal együttműködésben.

Az intézet nemzetközi kapcsolatrendszerének egyik jellemző eleme, hogy az ISN, vagyis Nemzetközi Kapcsolatok Hálózata és a HUMSEC (Human Security – Humán Biztonság) együttműködő partnere. A HUMSEC az Európai Bizottság által támogatott terv, melynek fő célja az európai kutatási térség integrálása és erősítése. Ennek a HUMSEC fő célja, hogy béketeremtési eljárások kidolgozásán dolgozó tudósoknak egy külön hálózatot hozzon létre, annak érdekében, hogy fokozza a Nyugat-Balkáni és Európai Uniós tudósok közti párbeszédet és együttműködést. Je-

lenlegi projektjük már a hatodik együttműködési program, amely a terrorista csoportok és bűnügyi szervezetek közti kapcsolatot igyekszik megérteni a nyugat-balkáni régióban. A HUMSEC partnerintézménynek és segítő partnernek mindössze négy intézményt nevezett meg, amely közül az IPRIS az egyetlen nem ebbe a régióba tartozó szervezet.

Az IPRIS-en kívül még három hasonló tevékenységi körű és fontosságú intézet működik Portugáliában: a Nemzetvédelmi Intézet, az „Eurodefense Portugal" és a Nemzetközi és Stratégiai Tanulmányok Intézete. Ezek közül is talán az utóbbi a legjelentősebb. Az IPRIS-sel ellentétben azonban ennek Európa a fő kutatási területe. Tanulmányai és konferenciái is általában az európai ügyekkel, európai biztonsági kérdésekkel, vagy az európai uniós bővítéssel kapcsolatosak. Míg az IPRIS tevékenységi és érdeklődési köre az Európai határokon is átnyúlik, és nem csupán politikai és gazdasági kérdésekre korlátozódik. Az intézet vezetésének tervei az IPRIS a jövőben az ENSZ-szel is együtt kíván működni: egy nemzetközi kerek asztal „összehívását" tervezik, ahol a beszélgetések tárgyai a fölközi-tengeri migráció kapcsán felmerülő biztonsági kérdések lennének. Másik jövőbeli célkitűzés egy a migráció témáját felölelő könyv, amelyet hazai és külföldi szakértők bevonásával írnak meg.

(Bogádi Judit)

Források

- http://www.erc.pt/index.php?op=conteudo&lang=pt&id=96&mainLevel=folhaSolta
- http://en.wikipedia.org/wiki/Marcelo_Rebelo_de_Sousa
- www.ipris.org
- http://www.humsec.eu/cms/index.php?id=327
- http://www.sourcewatch.org/index.php?title=International_Relations_and_Security_Network